„UKRAIŃSKYJ HOŁOS" Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 17. (593) Неділя, дня 17. Травня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

…імці: „…
„Українська мус…" Перемишль, Побережети.
Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., четьрічно. — Для **Чехії** на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для **Франції** — 60 ф. річно, 1/2 — 35 ф., 1/4 — 20 ф., Для **Німеччини** — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для **Бельґії** — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для **Америки** 2 1/2 ам. долярів річно. ☛ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Верхи вдоволені.

Відношення між верхами й низами, проводом і масою, є вже з самої природи річей так уложені, що провід мусить безнастанно бути активним, кермувати, ділати, а низи мають лише від часу до часу нагоду виявити свою активність, свою думку. Такою хвилею були вибори. Не хочемо тут пригадувати умов, серед яких останні вибори відбулися, тай зрештою не потрібуємо це робити, бо ці події ще у свіжій памяти. Важка змора, що її пережило село в осени, події, що про них з відразою будуть говорити правнуки, усе те не застрашило, не зломало села. Розуміючи обовязок політичної боротьби наше селянство, освідомлене національно, пішло лавою сповнити свій горожанський і національний обовязок. Без перехвалок можемо з гордістю сказати, що наша селянська маса своєю поставою зробила милу несподіванку нашим найсмілішим сподіванням, а що більше, навіть у противників викликала подив до себе. Своєю поставою сказали низи: віримо нашим верхам та в їхні руки складаємо право й обовязок боронити нас. З тою хвилею провід, **умандатований коштом страшних жертв мас**, перебрав ініціятиву в свої руки.

Найблищі дні по виборах принесли прикру несподіванку масам: ні звідси, ні звідти, несподівано виринає перед ними якесь незнане досі лице. Це лице, що кликало до виборів, було таке рідне, таке здорове, таке миле; слова так рвали за серце, що не жаль було й потерпіти за такий провід. А тут вискалилися гнилі зуби трупа, замість очей блиснуло з порожних ям порохно мертвяка й почувся гугнивий голос: треба змінити лінію, закинути політику неґації, не робити некорисних виступів демонстраційного характеру. Відрухово кинувся цілий край з обуренням: куди нас маниш? Мертвяк щез, чи краще ті, що післали його, стягнули його, щоби ліпше приспати увагу народу.

І пішли сірі дні — сірі й безпросвітні. Низи ждали, що верхи не забудуть їх жертв, що кривду низів возьмуть як свою до серця; як не поможуть, не зменшать болю, то бодай не причинять нових ран. А тимчасом читали про чемні промови, про просьби субвенцій, про оправдування, що внесли жалобу до Женеви, запевнювання, що внески не є ані політичними ані національними демонстраціями. Ці посольські промови надто були достроєні до „засадничих річей", нібито відкинених, а вічно повторюваних. Та найбільше обурення викликали зразу глухі й непевні, а там щораз голосніші й певніші чутки: зговорюються. Кожна нагода була добра: раз обід, другий раз чорна кава, але ніколи без діла не сиділи, все для народу працювали. Лише, що той нарід невдячний; замість подякувати, що не забувають про нього, що пани такі добрі, що навіть при чорній каві говорять про мужика й його потреби, зачали низи до верхів резолюції слати: протестуємо проти вашої роботи! А верхи вдруге комедію відограли. Невинно ручки зложили й комунікат видали: не було переговорів, була лише звичайна інтервенція в урядових колах. А рівночасно пішла нагінка на незалежну пресу.

Щоби мати якесь оправдання своїх вчинків, скликали верхи довірочну нараду на 28. березня до Львова. Треба признати, що посол Луцький був чесний; не крутив, лише отверто сказав: були ми, робили ми, уважаємо корисним. Що правда, не сталося це прилюдно, в часописі, але така щира сповідь заслугує на признання хочби тому, що другі крутять і закаменілі в своїх гріхах відпираються. Представники з місць зачали з легкої руки представника Глинянщини давати розгрішення, лише представник Комарнянщини радив заждати, бо народови ця справа немила. І зачинається третій акт комедії: Преса зачинає, як на даний знак писати: „не було, не могло бути". Ще й науку суспільности голосять: „як ви смієте підозрівати, як смієте не мати довіря? Ви авторитет підриваєте! Не мішайтеся до справ, які вирішити можуть лише ті, яких ви вибрали". Др. Баран у великодному „Ділі" історично обґрунтовує й доказує, що всі давніші польсько-українські переговори розбилися, що всі умови були без значіння, що всі Українці, що на протязі довгого часу — від 1848 — брали участь в політичних розговорах з Поляками, розчарувалися. Дивно лише, що др. Баран не зясував цего своїм клюбовим товаришам, заки пішли на переговори, щоби заощадили собі зайвих розчарувань. Трудно припустити, що йшли вони на переговори не обговоривши справи на клюбі й без згоди клюбу, бо в такому разі треба їх зачислити до тих розумних, що стайню замикають, як їм коня вкрадуть.

Протягом квітня бачимо такий образ. Посли виїжджають на місця й там на людські запити мусять розповісти, якто було. Але чи правду? Борони, Боже! Нащо правди, коли вона невигідна. Найбільше заінтересований у переговорах та в „новій лінії" політики пос. Галущинський вибрав найліпшу дорогу: їде з міста до міста на ювилейні збори філії Просвіти або на концерт Шевченка. Чейже там ніхто не матиме нагоди спитати: як то було з кавою, пане Маршалку? (а якже!) А що нарід на провінції добрий, любить на концертах витати промовців, то по часописах ростуть дописи: у Лежайську, у Турці, в Ярославі витали п. Галущинського френетичними, довго невмовкаючими оплесками. Хоча се було за промову на Шевченковому святі, але всеж, як часто буде часопис повторювати про оплески, то може зачасом вмовити у людей, що ці оплески були... за політику. З иншого міста хваляться, що понад дві сотки членів Ундо відбули з послами велику й поважну чотиригодинну нараду. Найбільше зацікавлення викликали ведені у Варшаві розмови, а на конець ухвалено резолюцію, яка висказує довіря Українській Парляментарній Репрезентації. Ще з иншого міста пишуть, що між запитами низів був один знаменний, а саме про **здогадні** угодові переговори. Коли пан посол пояснив, що українські посли занадто високо цінять національну гідність та інтерес народу, аби могли зробити який некорисний для нас крок, то — як пишуть — посипалися невмовкаючі, довготревалі оплески й збори ухвалили внесок: Повітовий Народний Зїзд висказує найбільшу подяку Україн. Парл. Репрезентації за її дотеперішню діяльність, уважає всі її заходи доцільними та ухвалює довіря. Шкода лише, що дописувачі не хочуть вивести на денне світло, кілько заходів мусіли ужити режисери, щоби відіграння несмачної комедії пішло гладко, щоби верхи могли величатися подяками й довірям. Часом вирветься їм необережне слово, яке дозволяє відхилити бодай рубець тої заслони. Так вирвалося дописувачеві, що рівень наради був високий, а причинився до цього енерґійний провід голови зборів. Оттут розвязка тайни, чому так гладко ухвалюють подяки, довіря й таке инше, хоча на ділі люде з обурення кулаки затискають. Треба лише енерґійного провідника зборів! Він уже зуміє повести збори так, що наперед приходять до слова ті, що мають обовязок лише кадити й хвалити, а не ті, що хочуть правду сказати. Енерґійний провідник позволить „нашому" плести теревені навіть три години, але „ненашому" відбере слово, як лише посміє згадати правду. Про штучний (себто „штучками") вибір слухачів і згадувати не треба, бо це загальна язва нашого громадянського життя. Енерґійний провідник позволить говорити навіть про українського Ґандія (Сокаль), а сам „Ґанді" не соромиться відограти плитку комедію навіть у другому місті, де инший „золотоустий" представляє його як найбільшого мученика, що „навіть не чув, як дзвони дзвонили, бо сидів у вязниці", так якби других брали до вязниці з дзвонами, лише для нашого „Ґандія" зробили виїмок. Якийсь безкритичний чоловік міг у свойому посли, що вийшов з вязниці, бачити Ґандія, але сам герой повинен мати більше критицизму, бож ніхто ніде не читав, щоби правдивий Ґанді зложив таку заяву перед анґлійським судом, як наш, а тим самим відпадає можливість порівнання. Не дивниця, що після трох чи чотирох годин таких „поважних, річевих нарад" перетомлені й знуджені слухачі ратуються втечею зі зборів, саля опорожнюється, а тоді дуже легко енерґійному провідникові зміркувати, що вже прийшла пора ставити резолюції. Цілком природно, що резолюції переходять одноголосно, без спротиву й можна їх друкувати як документ довіря до проводу. А ще як провідник зборів має акторський талант, як стане говорити про пімсту, як піднесе пальчики й стане присягати, що „не було й не буде", то наївні люде місяць ходять одушевленні й на всі лади повторюють: чудесно говорив наш посол! А як до комісаря поставився!

Говорять дописи й про се, що верхи надто високо цінять національну гідність, аби могли зробити **некорисний крок**. Тут правди лише тільки, що дійсно **одного кроку** не зробили, але тільки кроків, кілько треба, щоби зайти до „Укр. Наукового Інституту" й засісти там за одним столом з „певними" наємниками з Волині. Коротка, дуже коротка память у наших верхів, як могли забути, що ще рік не минув, і що говорилося минулої весни на Волині на вічах перед доповнюючи-

ми виборами. Тоді українські посли ломали сокальський кордон, несли на Волинь засаду потреби організації опертої на власних силах, побороювали волинську хруніяду й продажність, а виставили галицькі відносини як взір гідний наслідування. А тепер, ідучи на „чорну каву“, чи подумали над тим, яке пригноблююче вражіння викличе цей факт на Волині? Що це буде розгрішення для всіх хрунів і кандидатів на них? Що це може на довгий час зогидити **всіх Галичан** в очах Волині та ударемнити всяку співпрацю? Про такі „дрібнички“ наші верхи не подумали; їм вистарчить, як повітові наради бють оплески та ухвалюють подяку.

Кажуть Німці: „брехня має короткі ноги“, себто правда мусить виявитися. Не все воно так є, але в нашому випадку таки виявилася. Ще дня 17. березня писало „Діло“ про переговори, що „всі — кому цього треба, раді би саме тепер викликати серед нас якнайбільшу суматоху *несподіваними, сенсаційно потрясаючими, на масову гіпнозу обрахованими* **провокаціями, сплетнями та підозрінням**и *на найчільніших провідників*“. Дня 22. квітня на повітовій нараді в Турці називає пан посол угодові переговори **здогадними**, себто їх нема, лише хтось собі таке видумав. А поруч з тим парляментарна репрезентація Унда розіслала 15. квітня комунікат, який „Діло“ оголосило в числі з 9. травня. У комунікаті читаємо, що парляментарна репрезентація „стверджує з притиском“: „Тому що польська сторона не взяла під увагу цього українського становища, переговори скінчилися невдачею“.

Значить, були переговори!

Якщо „Діло“ писало про сензацію, провокацію й сплетні, то цими злочинами прогрішилися не ті, що говорили про переговори, а ті, що їх заперечували. Це мусимо тут пришпилити й підкреслити, хоча не сумніваємося, що верхи й дальше будуть задоволені.

Три пастирські листи.

Чимраз більше множаться у нас останніми часами прояви, що зраджують хоробливий стан нашого духового організму, що виявляють ідейну кризу нашого національного життя. Недуга мусіла зайти дуже далеко, коли вже дібралася до такої загартованої в бурі століть організації як церква. Одним із виявів такого хоробливого стану нашого церковного життя був пастирський лист станиславівського владики Хомишина „Про політичне положення українського народу в польській державі“. Лист заадресований непрактикованим досі способом, бо пастирські послання звичайно пишуть владики „до клира й вірних Епархії“, а цей лист заадресований: „всім людям доброї волі“, чим підкреслено дуже виразно, що автор листа призначив йому незвичайну ролю. А незвичайна роля листа не тому, що говориться в ньому не про справи тіснозвязані з вірою чи церквою, а про суто політичні справи: відношення Українців до польської держави й польської держави до Українців. Владика рішучо застерігається, що не хоче особисто й безпосередно мішатися до політики, що завсіди старався стояти осторонь від політичної акції, що обовязком католицького владики є стояти на сторожі, щоби й в політиці були збережені засади католицької віри й етики. Коли нині бачимо вже й можемо оцінити наслідки листа, то й найзавзятіщі прихильники владики мусять признати, що владика особисто й безпосередно вмішався до політики, дався втягнути, чи став у найбільший її вир. Що лист не був здоровим обявом нашого національного життя, свідчить ще й та обставина, що вся польська преса, яка з засади промовчує всі додатні факти нашого життя, сквапливо підхопила й розтрубіла по світі появу листа, заговорила широко про ідеологію владики, даючи незбитий доказ, що лист не є додатним обявом у нашому житті. Владика, чи його прихильники скажуть: владика не винен, що польська преса повитягала з листа лише те, що для неї було корисне, а замовчала, що було написане проти Поляків, бо владика не писав свого письма як оферту для Поляків, а по друге писав для людей доброї волі й не сподівався, що таке зробліять з його листом. Що до першого: чи лист був офертою, не маємо підстав твердити, що так, ані заперечувати, що ні, лише требаби вірити на слово. А що до пошукування між Поляками людей доброї волі, міг владика, як чоловік милитися. Але високий уряд владики накладає обовязок ліпше обдумати наслідки **такого** листа, добирати ліпших політичних дорадників, якіб переконали владику, що людий доброї волі так мало між Поляками, що лист не повинен був появитися. Не булоби бодай такого скандалу, що небіщикови кажуть свідчити в користь листа!

Не можна поминути мовчки того, що владика написав до свого народу. У лихоліттю хотів нарід почути слово любови, що сталоби бальзамом для ран, що піддержалоби на дусі, як руки упадають, що додалоби завзяття й сили терпіти муки й життя віддати для Святої Справи. Замість того почув нарід слова, що морозять. Скажуть нам: боїтеся правди? не любите її слухати? Відповімо: ні! любимо правду. Але з другого боку завважимо, що ніхто не лічить рани так, щоби її

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ. 2)

Привид.

Оповідання зі судової салі.

IV.

Тепер повернулася справа в инший бік. Зараз на другий день прикликав суддя Микиту Хруща:

— Слухайте Микито, я мушу вас ще раз перепитати: Де ви хлопців стрінули?

— На воротах.

— Чи вони входили тоді, чи виходили?

Микита замявся, що сказати має.

— А скажіть мені, чому ви не хотіли хлопців до хати впустити?

— Бо війт казав мені пильнувати хати Панька й нікого там не впускати, щоб його не бунтували на продаж грунту.

— Ні, війт не мав на те права.

— Мене-ж війт встановив для Панька куратором.

— І це не правда, бо Панько не має куратора, тай війт не має права куратора встановляти, лише суд. Війт собі так зажартував, і це неправда, щоб вам казав Паньковоі хати пильнувати. Видите. Микито, як то правда вилазить на верх. Як ви відігнали хлопців від воріт, то видно, що вони ще в хаті не були. А опісля казали ви, що вони повтікали. От, Микито не крутіть, а кажіть правду, чого ви тої ночі до хати Панька ходили...

— Я там не ходив, лиш я стрінув хлопців, як вони виходили з хати.

— Ну побачимо...

Прикликали всіх трьох хлопців, і вони згідно сказали йому до очей, як було.

Микита все ще обставав при свому, але не міг хлопцям у вічі подивитися.

— Ви Микито, таки зараз підете під ключ, бо ви говорили неправду, а я маю причину підозрівати вас, що то ви самі наробили такого лиха, а на невинних хлопців складаєте. Ви певно надіялися у Панька знайти гроші за проданий грунт тай собі хотіли їх захопити, та як Панько пробудився, ви його раз тарахнули палицею по голові, а другий раз по дитині... От добре, що ви ту палицю до суду принесли, ми її зараз оглянемо.

Суддя пішов зараз до кутика, де Микита поставив свою палицю і взяв її в руки та став пильно її оглядати. Вона була на кінці розколена.

— Добра палиця, каже суддя, вишнівка, нею можнаб і коня вбити, не то дитину. А ось між тим розколенням щось буцім то кровця... О! і якийсь волосок причепився. Може ми з того дещо виміркуємо. Ту палицю ми задержимо в арешті, та не разом з вами, а окремо, щоб ви з нею не змовилися.

За той час Микита стояв мов задеревілий. Дивився в землю й не промовив ні словечка. Возьний завів його до арешту.

Ще кілька разів прикликав суддя Микиту на переслухання, та він завдно перечив усьому. Аналіза виказала, що в тім розколенім місці була кров людини, а волос теж. Ще раз відкопували бідну Марійку й порівнували її волосячко з тим волосочком, що знайшли на палиці. Показалося, що волос той самий.

V.

Прокуратор виладив обвинувачення на всіх чотирох: на Микиту Хруща, обох Хвилів і Андрія Поперечного.

Справа прийшла перед присяглих.

Переслухали хлопців. Вони говорили згідно, як і в слідстві. З Паньком вони жили добре, любили разом з ним читати книжки, бо в селі читальні не було, тож не мали причини його грабити, бо знали добре, що він бідний і грошей не має. Микита усьому перечив, що хлопці говорили й обставав при свойому, кидаючи підозріння на хлопців. Тепер вже відважився дивитись їм у вічи й повтаряти своє.

Прикликали головного свідка Панька Джуса.

Входить на салю чоловік середнього росту й таких же літ, убого та чисто одягнений. Всі почувають до нього симпатію.

Перше його слово: Слава Йсусу Христу!

Предсідник розправи відповідає йому на привіт: Слава во віки!

На обличчю Панька видно велике душевне терпіння. Він від часу до часу зітхає мимоволі. По справдженню родоводу його заприсягають. Кожне слово присяги вимовляє твердо й з притиском. Показує, що розуміє вагу присяги.

— Тепер скажіть нам, Паньку, всьо по правді, як воно було. Памятайте, що ви вашою присягою взивали Господа Бога на свідка, що правду скажете.

— Я це розумію, панове, і всьо по правді скажу, тільки ви будьте терпеливі й вислухайте мене, вислухайте моє важке горе й не перебивайте мені, нехай хоч раз виговорю, що мені важить на серці, може мені від того полегчає.

— Говоріть, як вам розум та ваше сумління каже...

— Мене люди в селі називали дурноватим, хоч і не всі. За що? Либонь за те, що не ходжу до коршми, нічого не пю, з ніким не задираюся, а навпаки уступаюся кожному з дороги, щоб не зачіпатися. Не люблю ходити на забави, а найбільша в мене забава була, коли було дивлюся на місяць, на зорі, на квіти, люблю слухати, як пташка співає, радію, що сонце мене гріє й радію тим, мов мала дитина. Я хотів дещо знати, та що я був неписьменний, бо мене не було кому в школу посилати, то я забажав навчитися письма. І саме ті парібки, яких тут обвинувачують, хоч вони нічого невинні, навчили мене письма, і нераз ми читали вечорами книжки у мене в хаті. Через те назвали мене дурним, що я не так жив, як би їм бажалося. Із тієї причини та чиєїсь намови мене жінка покинула по чотирох роках спокійного пожиття. Забрала з собою молодшу дитинку, а лишила мені старшеньку, мою любеньку Марусеньку, мою щебетушку...

Тут заломився у нього голос, стиснуло його за глотку, він здержує плач, але не годен здержати сліз, що течуть горохом з очей. На салі велике зворушення. Всі йому співчувають.

— Я любив її більше моєї душі.

Та як вона вміла віддячитись мені за мою любов! Розумненька була дитинка, хоч їй щойно чотири рочки минуло... Все, було, біля мене, все щось щебече, і пісоньку вміла заспівати й мене повеселити, коли я був у найбільшім смутку. Ми жили самітно в моїй убогій хатині й ніколи не розлучалися. Ґрунтець у мене невеличкий, годіб з нього вижити й треба у людей найматься на роботу. Йду було з косою, чи з серпом та хочу дитину оставити в дома.

— Ти, дитинко, лишися у Прокопа, та забавляйся з дівчатками, поки я не вернуся.

— Ні, татусю, я з тобою піду, я так люблю з тобою ходити й на тебе дивитися.

роздирати й посипати сіллю. Инакше говорив до свого народу кард. Мерсіє, як Бельгія терпіла наругу. А не був то ні фарисей, ні візантієць, лише кардинал римської церкви! І став кард. Мерсіє національним героєм Бельгійців, а владика Хомишин лишить по собі лише прикрий спомин.

Минув місяць, як суспільність відітхнула по появі станиславівського пастирського листа, як після великодних свят появилися майже рівночасно два нові послання: одно львівського митрополита Шептицького до духовенства Галицької Провінції про обрядові справи, а друге владики Хомишина про византійство, адресоване вже: „Всечесному Клиру Епархії“. Оба листи не торкаються політичних справ, а є присвячені виключно церковним справам. Тай не про маловажні справи йде в листах, бо митрополит говорячи лише про обряди сягає до глибини національного життя західної вітки українського народа, дає вказівку, як пристосувати церковнорелігійні форми передані тисячлітним розвитком української церкви. Станиславівський владика доходить до противного висновку. Жерело, з якого ми черпали досі духове життя, висохло й завмерло; треба шукати нового жерела, а ним є лише латинська, західна церква. Всі новини, які нам накинули й які загал відчуває як щось чуже, не є в очах владики накиненими; владика, уважає що ми їх добровільно приняли як конечність розвою нашого духового організму та чуємо вже в них смак.

В одному лише біда: українська суспільність, прочитавши цей лист, почула несмак. Ніхто не може найти оправдання для такого нездорового стану нашого церковного життя, яким є полеміка владики з митрополитом. По двох тижнях навіть прихильники владики бачать, що струну перетягнено та силуються у „Новій Зорі“ доказати, що ніякого конфлікту нема, що лише „в туманах мряки націоналістичної преси зачинає витворюватися душна атмосфера нічим неузасаднених підозрінь, безпідставних інсинуацій, неймовірних містифікацій коло авторитетних голосів нашої Єпархії“. Автор навіть ставить питання: чи взагалі полеміка між католицькими владиками можлива, чи допустимі між ними ріжниці поглядів і думок? Питання слушно поставлене, лише має ту хибу, що поставлено його за пізно; треба було його поставити перед появою станиславівського листа, подумати над відповідю, а тоді поява листа булаби злишною. За пізно нині нарікати „на тенденційний і навіть злобний акомпаніямент нашої націоналістичної плиткої преси, що маючи очи затягнені більмом шовінізму, фальшує зміст і думку Пастирських Листів, надаючи їм наскрізь політичний характер“. Невинна націоналістична преса, що не може в листі станиславівського владики вичитати про духа, що повинен віяти від церкви поневоленого народу; невинна, що не може для своєї церкви приняти назву: східно-католицька **руська,** що не хоче в браті бачити ворога лише тому, що він „шизматик“! (Владика Хомишин чомусь усе пише: шизма й шизматик, а не схизма; це дрібниця, але своє значіння має!). Націоналістична преса бажалаби собі, щоби владика не складав подяк Єзуїтам, бо ще живуть люде, що тямлять часи Ледуховського тай знають, чия „gloria“ (слава) мала вийти з реформи Василіян.

Появу обох листів використала — розуміється — польська преса для своїх політичних цілей намагаючись докинути й від себе якнайбільше грудок до розбрату серед нас. Поляки правильно відчувають, що сила польськости на наших землях полягає на нашому розбиттю, й тому стараються цей конфлікт поглиблювати. У цій роботі погодяться й станутъ згідно біля себе найбільші противники, бо нечуваний напад „Słowa polsk-ого“ на митрополита передрукувала дослівно „Gazeta Warszawska“, хоча між цими часописами не може бути спільної мови. Що польська преса заняла крайно вороже становище до митрополита, а прихильне до станиславівського владики, є для всіх зрозумілим і не потрібує пояснень. Задивлений лише на Захід владика є Полякам миліший, бож на Захід від нас лежить не лише Рим, але й Варшава. Инша річ, що вистане й раз оком на мапу кинути, щоби побачити, що хто їде до Риму через Варшаву, робить цілком непотрібно дуже велике колесо. Лише не треба мати більма на оці, а тоді не давалобися противникам тілько нагоди до радости, яка дуже а дуже передвчасна.

Хочемо звернути при кінці увагу на ще одну небезпеку, яку подібні виступи можуть принести нашому народови. Якби згіршаюча полеміка не устала, то вона готова зосередити увагу суспільности біля спору про форму церковної обрядовщини та відвернути увагу від инших, неменше важних, а деколи й важніших справ. Люде забудуть, що й инші національні позиції загрожені, що потрібу-

---

— А я не маю серця наказати їй лишитися. Як нам було далеко йти, то вона каже: „Возьми мене, татусю, трішки на руки, я спочину собі і зараз сама побіжу.“ І що мені було таке дитятко на руках нести!. Перце! А ще як вона обняла мене рученятами за шию, як мене поцілувала раз і другий, то мені було так любо, так солодко, що панам цього висказати неговен.

У Панька блистять очі радостю... В салі тихо, що чути, як муха бренить.

— І ті ґазди, у яких я працював за плату і на їхньому харчі, не жалували дитині ложки страви. Справді ложки, бо щож таке пташення може зїсти?

— Я кошу, чи жну, а воно по леваді бігає та квітки збирає, а опісля сяде в холодку під кущем верболози, та вінчики плете. — А кому ти, Марусенько ті вінчики сплітаєш, питаю її. „Я це. татунцю, для Бозі до церкви занесу та перед образом повішу“. І воно собі співає пісеньок нам косарам на потіху...

— Одного разу я пішов до міста й взяв її з собою. Купив я колачика й вертаємо. Дома повечерятиб, та не було кому вечері зварити... Ну, я ще витримаю, але дитина голодна.. Даю їй колачика:

— На, Марусю, зїдж колачика, бо вечері не буде...

— О! ні, каже, ти зїдж, татусю, бо ти змучився, а завтра тсбі на роботу йти, а я й не йшла нині, бо ти мене двигав, ти зїдж сам, а я не буду...

Враження на салі степенується. Предсідник спер голову на руки й видять люди, як йому з очей сльози капуть.

Нарешті приходить Панько в свойому оповіданні до критичного менту.

— Якийсь мій ворів, напевно хтось з родини моеї жінки, пустив поголоску, що я продаю хату й поле та втікаю до Америки. А мені це ані снилося. Я хотів те, що маю, тай що ще вспію доробити, заховати для дитини. Я мав надію, що Господь дасть їй кращу долю, як мені... Та не довелось... Він зітхнув важко...

— Того нещасного дня вернувся я пізно з роботи дуже спрацьований. Той господар, у котрого я робив, мав на другий день везти збіжа до міста й треба було покінчити молочення. І Марусенька знемоглась, бо таки заснула мені на руках, заки я зайшов до дому. Про вечерю не було що й згадувати. Полягали ми спати, як звичайно на лаві. Мені під боком лягала дитина й клала мені свою голівку на лівій груди.

Як я вже заснув, то почув, як хтось сунув мені рукою по правій ногавиці прямо до кишені. Я зараз спамятався тай питаю: „хто це? — А він з цілої сили вгатив мене якоюсь палицею по голові, аж я втратив память...

Панько понизив голову й задумався.

— Щож було далі? питає предсідник.

— Так! памятаю... Я опритомнів, помацяв рукою дитину.. вона не дихала, а на долоні почув я теплу її кровцю... І я знову попав в обморок, та я чув, що ще хтось був в хаті... Мені страшно в голові гуділо, а перед очима заясніло таке велике, ясне, червоне колесо, то знову зелене, жовте, таке мінливе, як райдуга... Нарешті в середині того колеса вийшло ясне сонце...

Панько відразу замовк... Понизив голову й потирав чоло рукою. У нього на чолі й висках напружились жили мов посторонки. Робив враження людини, яку покинула душа й полинула кудись далеко. Виявляв собою спірітистичне медіюм у трансі. В салі тихо мов маком посіяв, чути биття свого власного серця... Ніхто не перебивав бідному батькові його мовчанки. Всі ждали, що він скаже далі.

Нарешті заговорив напів притомно:

— а в середині того сонця являється людська голова... округле лице з довгим чорним вусом...

Він знову замовк... Страшно хвилюється, дріжить усім тілом... Очі блукають кудись...

— Щож далі? каже предсідник.

Панько наче зі сну прокинувся, протер очі, поглянув на Микиту й скрикнув страшним голосом:

— То був, прошу високого суду, Микита, от той поліцай громацький... Відтак він звернувся до Микити й кричав далі:

— То ти, душегубе, забив мою любу дитину, тепер я тебе пізнаю, тепер мені це огнене колесо нагадалося і в тому колесі, в середині того сонця показалося твоє лице, ось так, як тебе тепер бачу... Панове! присягаю на спасіння моеї душі, що то був Микита, отсей самий, він вбив мою дорогу дитину...

Панько став судорожно плакати, присів на лаві й став корчитися наче від страшного фізичного болю. На салі велике зворушення, усім пішов мороз поза спиною... По цих останніх словах Микитовечеб підкинуло на лаві. Усіх очі звернулися на нього. Дехто плакав ураз із Паньком. Тоді оден присяглий судя, поважний селянин, попросив собі дозволу й прикликав Микиту до себе:

— Микито! ми присягали Господеві, що судити мемо по праві. А ми не ангели, лиш люди й можемо помилитися, і побіч того великого гріха, який тепер маємо судити, можемо ще прогрішитися кривим судом... Але це все впалоби на твою душу... Памятай! Скажи Микито правду, Ти це зробив?

Микита стояв понизивши голову й не знав, що робити з руками та заєдно мняв шапку в руках. Нарешті по довшій надумі вистогнав із себе громовим голосом:

— Я не хотів дитини вбити...

По салі пішов глухий гомін. Суддя селянин перехрестився й обтер з чола гарячий піт.

Розпочалася розправа на ново. На ново перепитували Микиту. Він чув що тоді, як Панько ходив до міста, то там і контракт підписав і гроші взяв. Ті гроші хотів він вкрасти. Відсунув гачком засув у дверях, увійшов у хату. Він знав, де Панько спить і хотів йому з кишені витягти калитку з грішми. Панько прокинувся і він боявся, щоб його не пізнав, та вдарив два рази палицею. Він не знав, що дитина біля нього спить. Не хотів її вбити. Шукав далі по кишенях і намацяв неживу дитину в крові. Налякався дуже й втік із хати. На воротах стрінув парубків і відігнав їх, бо усе булоб виявилося.

Тепер вже розправа не тривала довго. Вже пізно в ніч виходили люди з суду. Всі були під враженням того, що сьогодні бачили та чули. Не одному з них привиджувалося огнене колесо зі змінливою краскою райдуги й ясне сонце, а в ньому округле лице з довгими чорними вусами Микити-душогуба...

VI.

Та не думайте, що це видумка, фантазія... Усе це правда, лиш що імена попереміняні. Я був тим оборонцем, що з уряду мусів Микиту боронити, і признаю, що моє завдання було дуже невдячне й важке. Я навіть не міг переконати суддів, щоб взяли його за менший злочин, як було обжалування, і мені не пощастило...

ють оборони, бо впадуть. Владики мають нині до розпорядимости кілька часописів, можуть свобідно про ці справи писати, а через це стають ці справи в очах суспільности найважнішими. І готова на сором повторитися наша трагедія 60—70. років минулого століття. Ми признали найважнішою справою спір про те, чи клякати чи ні, чи дзвонити при причастю чи ні, чи казати епітрахиль чи стула, й на сю боротьбу виладували всю енергію. А Поляки тимчасом увели польську мовою на львівському университеті та по школах, у судівництві й адміністрації, словом спольщили ціле публичне життя Галичини без найменшого нашого спротиву. А рівночасно наші громади програвали процеси за сервітути, не вміли опанувати самоврядування, одним словом: політично й економічно зійшли на жебрацьку торбу й палицю. Чи й тепер спір про те, які рукави мають бути при рясі, широкі чи вузкі, має стати найважнішою, програмовою справою цілої нації? Церква має ріжні засоби полагоджувати свої справи аж до провінціонального собору включно. Як назріли важні церковні справи до полагоди, то треба скликати собор, там вирішити їх, а ухвала буде обовязувати всіх й усуне причину прикрих конфліктів та полемік.

Життя Волині.

Волинський обиватель і доморослі політики. — Костопольські вибори.

Серед ріжних волинських халеп египетською карою є, що волинська дійсність часто заставляє волинського обивателя відхрещуватися й уникати всякої політичної праці. Це очевидно свідчить про браки громадського виховання, але волинський обиватель з інтелігентів чи півінтелігентів не маючи певности в сьогоднішньому дні знає одне: за всяку ціну перетримати цю хуртовину, яка шаліє на Волині. Психіці такого обивателя не можна відмовити певних національних рис. Він і патріотом себе лічить, на Шевченківську панахиду піде до церкви й деколи на національну справу офірує трохи. Одначе коли треба передплатити українську ґазету, такий обиватель починає крутитися, кривитися, чухатися за вухом, а потім „Силу" чи якогось „Сельроба", — яких присилають йому дурно, — читати буде з вдоволенням. Коли треба всеж щось передплачувати, то передплатить „Сільського Господаря" чи „Господарсько-Кооперативний Часопис". Колиж запросить його особисто воєвода на гостину, то обиватель, одягнувши сюртук, ато й смокінґ — виконає як слід все, чого начальство від него вимагатиме. Таких дипльоматів, що держаться засади: чеши дідька зрідка — є подостатку в кожному волинському місті. Дехто працює в самоврядуванні як члени виділів повітових соймиків, дехто в кооперації, а дехто й в урядовці затесався. Найбільш незалежні й заможніші приймають навіть у громадському житті ширшу участь як члени воєвідської ради. Їхній патріотизм дуже сумнівної вартости. Великий вплив на їх національну психіку має „радісна творчість" кумпанії Певного, бо волиняки кажуть з досадою: „такий міністер то може воєводиню в руку цілувати, а я, обиватель з дзяда-прадзяда, то ні"!... І спішається до щастя один перед другим. За п. Книшом із Горохова здоганяє Сергій Назарук із Володимира, а там скаче Р. Іщук із Рівного, чи якийсь інший Тихоневич із Здолбунова, чи б. посол Серветник із Костополя. То все дипльомати з народження, які роблять політику осіб, а не нації й на цему добре зароблють.

В місті Костополі, яке на 30 відсотків складається з Українців, відбулися вибори міської ради. Треба відмітити, що 1931. року кінчиться каденція майже у всіх містах Волині. Тому що в Костополі, як і взагалі по містах Волині, мало польського елементу крім напливових урядовців, бебеки розпочали „спулжицє". Виявляється це катеґоричною вимогою від Українців чи Жидів складати один список. Жиди в Костополі не погодилися на таку пропозицію, тоді з таким рішучим домаганням звернулися до Українців. У Володимирі й Луцьку йшли такі спільні списки, а в Костополі вийшло інакше. Дипльомат чисто волинського виробу, б. посол Серветник всім догодив, а собі найбільше. Як „лідер" костопільських Українців пішов на передвиборчі зборі польського населення, що відбувалися в польському клюбі, й там пальнув промову: „Панове Поляки!.. Я не розумію, на що вам іти в одному списку з Українцями. Все одно, Українці за Поляків не будуть голосувати. Ну, а ваші Поляки будуть голосувати за такого виврутовця й гайдамаку як Серветник? Алеж ніколи!! Ото й вам не буде користі й для нас нічого не буде. Ліпше буде, як підемо окремо". Присутні на салі Поляки весело реготалися й погоджувалися з таким „сприцяжем". І вийшло добре й для Серветника й для списку бебеків. Серветника вибрали до міської ради, а там вже всі, Українці, Жиди й Поляки вибрали його віцебурмістром. Зараз по виборах зачули українські радні від п. Серветника нове слівце: „урядова дисципліна". Користуючися цим вигідним параваном виконує п. Серветник все, що хоче бурмістр, неґуючи очевидно українські інтереси. Але.... від п. Серветника ніхто й не ждав захисту українських інтересів.

Мартин З.

Що чувати в світі?

Мала Антанта може... розлетітися. — Конференція Малої Антанти, що відбулася минулого тижня в Букарешті, виявила дуже значні розходження інтересів поодиноких держав М. Антанти, передовсім у відношенню до справи німецько-австрійського митного союза. Як вже в попередньому числі ми писали, справа митного союза була головним предметом балачок міністрів держав М. Антанти на згаданій конференції. Виявилось, що узгіднити становище трьох держав М. Антанти (Чехословаччини, Югославії та Румунії) відносно митного союза незвичайно тяжко. Бо хоча згадані три держави мають під пол тичним оглядом богато спільних інтересів, то на господарському ґрунті порозумітись їм дуже тяжко. Міністер Бенеш, що заступав на конференції Чехословаччину,

---

о. РОМАН БЕРЕСТ. 4)

З подорожнього записника.

(Присвячую Їх Ексц. Митрополитові Андреєві).

Люрд.

Нуждена оселя в піринейських горах на півдні Франції. За багнистими долинками побіч прудкої ріки Gave виднів массабельська печера. Між темними бльоками скель видніють марні кущі й трави. Сутеніє. Жвавим ходом зближається до печери дівчина з предивно мрійними очима. В руках вервиця. Лине молитва палка, екстатична. Глядить в одно місце печери; там звичайно бачила явлення „Доброї Пані". Темний сумрак розяснює нагло неземське сяйво. А в тому ореолі зява в білій одежі.

Бернадетта Субіру робить у повітрі знак хреста й питає:

— Хто ти, скажи! Яке імя Твоє?

— Я Непорочне Зачаття. Там, де вкажу тобі, викопаєш джерело та збудуєш каплицю; воно буде джерелом многих ласк...

Чудесна зява зникла. Дівчина простягнула рамена, з очей падуть сльози невисказаного щастя. Далекі звуки церковних дзвонів кличуть на вечірню молитву.

Ave Maria!...

— — — — — — — — — — — — —

Від цеї хвилі минуло кількадесять літ. З дикої, незнаної оселі виросло мов на очах гарне, взірцево чисте місто; що дім, то готель, що крамниця, то з девоціоналями. Дух цего міста цілком інший чим у подібних місточках полудневої Франції. Тут всюди тихо й поважно. Бо тут вибрала собі місце для роздавання безчисленних ласк Мати милосердя. Бо тут споважніти мусить лице навіть цего, що все безжурно сміється, тут застановитись мусить і цей, що ніколи над нічим не думав.

Недалеко за містом на чудеснім узгірю пишається прегарна базиліка, а нище неї друга церква. Святині повні прочан з цілого світу; кількадесять літургій служать рівночасно від сходу сонця до полудня. При цих вівтарях перший раз в історії Люрду стануло стільки українських священиків. Однакче у тім інтернаціональнім середовищі небогато на нас звертають уваги. Нас Українців тільки 50, а цего дня англійська проща мала звиж 2000 учасників! Перед церквою величанська площа, що лучиться з широким бульваром; серединою цеї дороги стоять ріжні статуї серед зелені та цвітів. По лівім боці печера.

Якесь особливше почування огортає душу людини, яка зближаєсь до цего місця; немов чує голос, як Мойсей в пустині: „скинь взуття з ніг твоїх, бо земля, на котрій стоїш, свята!

І дійсно, всі, що йдуть у напрямі печери, є скуплені й поважні. Фронт печери огороджений залізним поруччам, в глибині вівтар; з правого боку проповідниця. Побіч неї вище в природній камінній щілині стоїть велика різьба Божої Матері; біля голови напись у французькій мові: „Ось я, Непорочне Зачаття"! На лівому боці печери зі зовні висять тисячі деревляних куль і палиць тих, що чудесно уздоровили, та маленькі мармурні таблички з одним словом: „merci" — дякую!...

Хтож з людей зможе якслід віддати повний зміст цего „merci"! Це тисячні вискази гарячої вдяки щасливців, що одужали тут фізично й духово.

Бо Люрд — це ворота щасливости раю для вислуханих, а терпіння пекла для тих, що не дізнали сповнення своїх надій!

— — — — — — — — — — — —

Перед печерою стоять рядами сотки візків; на них тяжко недужі. Що кажу? — живі трупи, людське лахміття, викинене зі шпиталів світа на жир жахливій смерти.

Дивись! На ношах молоденька дівчина. Скелет. Очі блестять фосфором; остання стадія чахотки. Підвела дріжачі руки на вхрест, збілілі уста шепочуть молитву. Пястук судорожно стискає вервицю.

— Ласки!... Чуда!... Уздоровлення!...

Падуть знеможені рамена до землі, як звялені крила вбитої птиці; на устах кровава піна...

Побіч неї лежить паралітик; може йому 17 літ, живий труп. Біля него заплакана мати. Mater dolorosa!

Зложила йому руки до молитви, звернула його голову в сторону статуї Божої Матері й молиться голосно за него, бо він ще й німий...

Ось дальше мале дитя, а побіч якийсь сліпий старець; так чергою цілими рядами лежать сотками нещасні, до котрих рівнож колись всміхалось життя!

І в глибину душі нагло як лявіна валиться безмір болю цих тисячів. З хаосу зболілих гадок виринає нетерпляче питання: За що це все і на що?

Я плакав.

— — — — — — — — — — — —

Біля печери чудесне джерело вхоплене в залізо й бетон. Цілюча вода переплива́є через дві купальні, для мущин і жінок. Там двічи в день, при супроводі молитов монахів і монахинь, занурюють хорих. Спитаєте, чи діються там справді чуда? Протоколи „лікарського бюра провірки" (між членами є значне число недовірків) стверджують річно кільканацять безсумнівних чудесних уздоровлень, не числячи тисячів фактів меншої ваги. Ось 14. VII. 1930 р. якісь Італійці привели 8 літнього хлопця, сліпого від уродження. В цей момент, як мати промивала йому цілючою водою сліпі зіниці, хлопчина нагло почав кліпати повіками й прозрів! Було це біля полудня; свідків чуда було кількасот. З моїх знакомих свідками цего факту були: Олег Крижанівський (Москаль), п. Зарицький і його дружина з Тернополя. І так приходять на гадку слова Шекспіра з „Гамлета": „Є більш явищ на небі й на землі, Горацію, чим наші фільософи колинебудь мріяли"!

заявився рішучо проти німецько-австрійського митного союза, вказуючи на його шкідливість і загрозу для Чехословаччини під політичним і господарським оглядом. Натомість міністри Югославії та Румунії, хоча й згадували в своїх промовах про небезпеку зросту німецького політичного впливу після союза з Австрією, а тим більше, колиб цей союз поширено ще й на Мадярщину, то всеж отверто признали й підкреслили, що для Югославії й Румунії, як країв рільничих Німеччина булаб найбільш вигідним відборцем їхніх рільних продуктів та сировців. Франція є для тих двох країв менше вартісним спільником чи протектором, бо вона може дати цим двом краям хиба лише грошеву пожичку. Зрештою послухаймо, що про цю справу пише добре обзнайомлена з відносинами в Югославії й Румунії преса. Англійський дописувач „Таймсу" пише з Білгороду таке: „Є богато людей серед Югославян, які отверто говорять, що господарське порозуміння Югославії з митним союзом малоби куди більшу вартість ніж французька пожичка. Під політичним оглядом богато змінилося від часу закінчення війни. Властиво сьогодні вже нема в Югославії відрази до Німеччини, а ненависть до Австрії вже вигасла. Зате почуття ворогування до Італії є таке сильне, що Югославія дуже радо бачилаб Німеччину на давній австро-італійській границі, або ще далі в глибину Італії. Зрештою час і господарські конечности відсовують на бік споминн минулих непорозумінь". — В румунській ґазеті „Курентуль" читаємо: „В лоні самої М. Антанти, Румунія й Югославія є тісно звязані спільнотою своїх господарських інтересів, тимбільше що обидва ці краї є рільничі. Для тих обидвох держав справа німецько-австрійського митного союза не уявляє собою ніякої небезпеки". З цього та ще з інших признак видко, що розбіжности інтересів Румунії й Югославії з одного боку, а Чехословаччини з другого є дуже значні й що внаслідок того дуже легко може наступити розбиття М. Антанти. Дальша її ідея залежати буде у великій мірі від того, як буде поставлена справа німецько-австрійського митного союза, та який реальний плян в противагу до нього висуне Франція на надходячій травневій сесії Ліґи Народів.

Болгарія в сліпій вулиці. Вже кілька тижнів в Болгарії нема парляменту, а більше ніж два тижні триває урядова криза. Парлямент (Собраніє) розвязаний в наслідок закінчення встановленої законом чотиролітньої його каденції. При кінці травня малиб відбутися нові вибори. Чи вони в тому часі відбудуться, невідомо, бо біля справи уряду розгорілася боротьба поміж досі пануючою ґрупою чи партією („Демократіческі зговор") і опозицією, яка складається зі скрайних правих і лівих уґруповань та селянської партії, що перед восьми роками довгі роки була при владі в Болгарії. Всі політичні уґруповання й партії націлились мати такий уряд, який забезпечивби їм якнайбільше можливостей перемоги при надходячих виборах. Йде отже боротьба не лише за політичні програми, але передовсім за особистий склад уряду. Наприклад в самому лише демократичному таборі йде гострий спір за те, чи головою уряду й міністром внутрішних справ має бути кандидат поміркованих демократів чи народніх демократів. Колиж кандидат поміркованих демократів Малиноф одержав від короля мандат утворити новий уряд, то ані опозиція, ані „демократіческі зговор" не виявили охоти дати своїх людей до твореного ним уряду. Зноваж поміркованї демократи й вся опозиція не погоджуються теж, щоби уряд творив кандидат „демократического зговору" Ляпчев. Таким чином витворюється положення без виходу. Який буде конець болгарської урядової кризи серед боротьби всіх проти всіх, годі щонебудь наперід передбачити. Одно є певне, що на цьому всьому втратить найбільше сама Болгарія.

„Миролюбива Европа". — Довгий час час говорилося в Европі і світі, що найбільш загрозлива справа для европейського мира це ворогування поміж Францією та Італією. Передовсім після льондонської морської конференції, де Італія й Франція ніяк не могли зговоритись відносно взаїмного обмеження морських збройнь і через те не приступили до заключеного морського пакту поміж Англією, Америкою та Японією, стали люде пророчити про близький воєнний зудар Франції та Італії. Так тягнулася справа отвертого ворогування до 1. березня ц. р. В тому дні заключено несподівано для усіх французько-італійське порозуміння відносно збройнь, а саме Франція та Італія погодились на тому, що до кінця 1936. року вони не будуть будувати нових воєнних кораблів. В 1935. році малаби згідно з умовою відбутися нова конференція в тій справі і вона малаб за завдання вирішити справу заключення постійного морського порозуміння поміж двома ворогуючими досі державами. Відомість про заключення порозуміння викликала в Римі й Парижі бурю радости, бо це означало конець дуже коштовних перегонів у збройнях Італії та Франції. Та сама відомість викликала в Берліні паніку. Та не довго була радість Парижа й Риму, а смуток в Берліні з приводу згаданого порозуміння. Бо ось минулого тижня розійшлася відомість, що Франція зачала будову нових воєнних кораблів. Франція каже, що вона не йде в той спосіб з розріз з умовою, бо ті кораблі, що вона їх зачала будувати, будуть готові щойно в році 1936. Далі твердить Франція, що більшість її фльоти це старі кораблі й що вона мусить числитись з тим, що за час від 1931 до кінця 1936 року богато старих воєнних кораблів перестане бути придатними для морської війни, а в такому разі Франція булаб стратна колиб на їхнє місце не будувала нових. Вслід за тим Франція твердить, що вона не нарушує порозуміння згл. умови, що вона не збільшує своєї фльоти, а лише хоче замінити старі кораблі новими. Таке пояснювання умови не промовляє до переконання ні Італії ні Англії, яка була посередником в італійсько-французькому порозумінню.

Німецька господарська офензива. — Німецько-австрійськнй митний союз це один з доказів, що Німеччина рішилася на розпочаття офензиви на цілому господарському фронті. Один з параґрафів митного союза каже, що обидві союзні сторони можуть заключати торговельні договори з посторонніми державами лише на підставі взаїмного порозуміння й згоди, а всі попередні умови заключені зокрема Німеччиною чи Австрією, мають бути провірені. Після провірки, митний союз, або їх продовжить й під-

---

Вогнем жарить сонце півдня.

Вузкою але гладкою шосою, в швидкому темпі їдемо автами за Люрд звидіти печері Беттарам. Вступ по 10 фр. (В проспекті: даром!) Однак не жалко їх оглянуть. Велика́нські підземні камінні печери, що тягнуться в глибину землі кількана́цять кільометрів, оставляють у глядачах велике враження. Розуміється, що туристи оглядати можуть тільки незначну часть цих чуд підземного світа; всі бічні печери та хідники ясно освічені електричними лямпами. Ходиш, як по царстві казки. Як дрібною та немічною порошиною є людина супроти грізних творів природи!

Українська земля має також гідні звиджування печери, нема однак в нас ні електрики ні реклями — бо ми Українці!...

— — — — — — — — — — — — —

Вечером мав я честь поїхати в малім гуртку разом з Преосв. о. Йоаном на поїздку довкруги Люрд.

Чудесний вечір. За нами тисячні світла міста. Довкруги бачиш грізні та високі шпилі піринейських гір. В низу гадюками вються срібні ленти потоків. Свобідно віддихає грудь. Переїжджаємо через ліс, стаєм над берегом великого озера.

Сидимо біля столика та пєм оранжаду. Вийшов місяць зза хмар. Ген далеко по озері пливе човен. Довкруги темна стіна гір. З темряви двацяти століт виринає сцена явлення Ісуса апостолам над тиверіятським озером, Тут так нам разом добре!

Повертаємо в місто. Гудок автомобілевої сирени губиться в нетрах борів та пропастях скель. Здалека видно чудесно освічену базиліку; кожного вечера при звуках дзвонів та повени світла виходить з церкви процесія прочан, що здорові; в один ритм і акорд радісних, вдячних сердець пливе в небеса пісня.

Ave Maria!...

— — — — — — — — — — — — —

Рано Преосвящений Йоан служить св. Літурґію в печері для паломників; о 15 год. прощальний молебен.

„За всіх молишися, Благая, прибігающих с вірою в державний Твой покров"...

Линуть могутні стихи гимну в честь Богородиці, слова живі й гарячі. Біля нас громадиться товпа чужинців; з радісним зацікавленням слідять величний та поважний наш східний обряд. Якась Анґлійка з дочкою клячить біля мене; з її очий читаю, що в цей момент далаб богато, щоб мати змогу з нами разом голосити славу Марії. Преосв. о. Йоан говорить проповідь. Падуть слова відради й потіхи. Розпалюються холодні серця на грань, обнажуються душі, висказують свої сподівання, заведені надії і глибоко скриваний біль. На очах сльози, сльози радости, такої як давно колись перед літами!... На останок тиха молитва. Конець. Невжеж так скоро? Година проминула як сон. Бо була це хвиля такої тиші й внутрішнього спокою, якої й до смерти мабуть другої не буде!

— — — — — — — — — — — — —

Щоденно о 16. год. виходить з базиліки торжественна процесія з Найсв. Тайнами, щоб благословити хорих, яких розміщують в рамах величезної площі; за ними непроглядні товпи народа. Під бальдахимом йде трьох епископів, між ними і Преосв. о. Йоан. На переді походу двома рядами довжезним вужем йдуть жінки Марійських товариств; самих Анґлійок в біло-голубих одностроях начисляю до тисячки. Після них йдуть з ремінними пасами до ношів, добровільні носії хорих (в Люрд послугують недужим тільки добровольці, без ніякої заплати; між ними можна стрінути людий на дуже високих становищах). Опісля священики; одні в рясах, другі в коротких подорожніх наґортках. Тут наочно бачиться правдиву універсальність католицької Церкви. Мішаються тут люди preріжних рас і націй зєдинених одною ідеєю: щирим почитанням Богоматері. Ось передо мною йде священик мурин; чорний як саджа, волосся кручене як в барана. Всміхаюсь мимохіть; однак не зі злоби, а з радости, що катол. Церква, це наймогутніша орґанізація, яка лучить в собі дійсно цілий світ.

При звуках співу: „Lauda Jerusalem" переходить похід довкруги бульварів. Похід триває більше як годину. Зближаємось до площі хорих; Епископ спиняєсь перед кождим недужим і благословить його Найсв. Тайнами. Простягаються рамена, тремтять слова благальні, змішані зі сльозами.

— Ласки! Милосердя!...

Тут дуже богато випадків, що в хвилі благословення недужі нагло встають цілком уздоровлені! Безпосередно за процесією йдуть лікарі, щоб у разі незвичайного уздоровлення мати змогу основно цей випадок провірити, Завважав я, що одні з них співали пісні разом з народом, а другі з руками в кишенях йшли байдужно; це були безвірники-масони.

В тім часі, як хорі одержують благословення, виходить на середину площі священик з кожної нації, яка цего дня є присутна, і проводить літанію до Божої Матері. Цеї сцени не забуду ніколи. Величавий був вид і враження цеї збірної благальної молитви. В цих звуках звучав тон не буденної молитви — а просто фанатичний визов — крик о великий акт ласки для нуждарів — о велике чудо! Тут каміння кричало о вияв Божої сили й ласки. Так молились хіба перші християне перед смертю в римськім Кольосеєю.

— — — — — — — — — — — — —

Відїзд.

Останним поглядом огортаємо Люрд.

Мабуть на все; в серцях старавмось утревалити всі подробиці цего святого місця. Вечір. На найвищім шпилі околиці стоїть величезний залізний хрест, цілу ніч освічений лямпками. Символ жертви та любови благословить і пращає кожного мандрівника, що тут на хвилю поступив, щоб набрати сил на мандрівку до вічної вітчини.

пише, або зірве цілковито. Хоча справа митного союза має щойно перейти через чистилище Ліґи Народів і покищо ще офіціяльно немає обовязуючої міжнародньої законної сили, то всеж деякі параґрафи цеї умови вже виконують. Австрія виповіла вже кілька умов, а ось в останніх днях німецький міністер закордонних справ Курціюс заявив, що Німеччина не буде ратифікувати польсько-німецького торговельного договору. Майже одночасно зірвала Німеччина переговори в справі торговельного договору з Румунією.

З польських справ.

Чи буде надзвичайна сесія Сойму? Ходять чутки, що після женевської сесії Союза Народів скличуть на день 26. травня надзвичайну сесію сойму, яка малаби затягнутися до кінця червня. Над чим радивби сойм, нині ще ніхто не знає, лише догадуються, що мавби полагодити три справи: урядничу праґматику, малий самоврядний закон й фінансові справи. Коли мова про праґматику, то часописи пишуть, що уряд хоче продовжувати свою політику ощадности. Ухвалюючи нову праґматику мають зредукувати четверту часть урядовців. Щодо третої справи, яка називається невинно фінансовими проєктами, то тут усякому ясно, що тут буде мова про дві річи: або підвисшити старі податки, або ухвалити нові. Чи сяк, чи так, але вислід буде один: платіть! Ясно, що нова сесія сойму не будить для нікого втіхи, а загал тихо бурмоче: ліпше, щоби не було.

Так зв. малий самоврядний закон обіймає постанови про вибори до громадських та повітових рад і нову ординацію до цих виборів. До нині ще є тайною, чим пануюча одиниця хоче ущасливити громади. Лише зачувається, що хочуть так звану збірну громаду (волость) поширити й на Галичину, що збільшилоби лише видатки на адміністрацію громад.

Найвищий Суд зачинає уневажнювати вибори. Минулого тижня розглядав Найвищий Суд у Варшаві два виборчі протести. Дня 4. травня відложив Суд на необмежений час розглядання протесту з 48. округи (Перемишль, Добромиль, Сянік), а 9. травня уневажнив вибори з польської округи: Плоцк, Серпц і Рипін; мандат втратило 5 польських послів (між иншими провідник П. П. С. Недзялковський).

Хроніка міжнародніх подій.

Минулого тижня зачався в Загребі великий політичний процес проти 23-ох хорватських націоналістів, що два й півроку тому доконали й намагалися доконати цілий ряд терористичних актів звернених проти сербо-хорватської спільноти. Згаданий процес це одно зі звен довгого траґічного пасма історії взаємовідносин двох близьких по крові народів.

*

Президентом турецької республики вибрано знова „диктатора“ Кемаля Пашу. Народнє Зібрання доконало згаданий вибір одноголосно.

*

В еспанській кольонії Марока, в місті Тетуан, мали місце минулого тижня вуличні бої поміж поодинокими частинами еспанської залоги з одної сторони, а поміж туземцями й еспанськими військовими відділами з другої. Зачалося від того, що еспанська мароканська Леґія проходячи вулицями міста розгорнула королівський прапор та підносила оклики в честь короля Альфонса XIII. Проти цього виступили инші еспанські частини, при чому дійшло зразу до перестрілки, а потім густої стрілянини на вулицях міста. Підчас вуличних боїв згинуло богато вояків з одного й другого боку. Бої поміж еспанською залогою розохотили туземців і вони почали видвигати свої домагання перед еспанським ґубернатором. Коли ґубернатор викинув делеґацію туземців, почались на вулицях кількадневі бої поміж туземцями й еспанськими військами.

*

Через Льондон наспіли відомости, що відносини поміж СССР. і Японією щораз більше загострюються. Большевицький уряд оголосив на Сибірі мобілізацію військ та скупчує їх над границею Манджурії й над берегами Тихого Океану. Всі ці заходи большевиків звернені проти Японії, про яку анґлійські ґазети пишуть, що й вона ладиться поспішно до війни з большевиками, а з окрема має на меті завдати рішучий удар спробам СССР. поширити своє панування на Далекому Сході.

*

Проголосивши республику оголосила Еспанія конкурс на новий гимн. 150 поетів прислало свої гимни; з них вибрали слова Мануеля Сахадо, до яких додав музику Оскар Еспля. Так мають уже Еспанці новий республиканський гимн.

*

В Анґлії відбувся перепис населення. Такий перепис згідно з анґлійськими законами відбувається що десять років. Перший перепис відбувся 1821 року. Про вислід перепису напишем у слідуючому числі.

*

Віденські часописи доносять, що Франція запропонувала Югославії пожичку у висоті 1 міліярда фр. франків.

*

На домагання большевиків манджурська влада арештувала в Харбіні бувшого царського ґенерала Савелієва. Совіти підозрівали Савелієва, що він на спілку з атаманом Семйоновим приготовляв повстання на Сибірі.

*

Еспанський республиканський уряд видав декрет, силою котрого зноситься обовязково навчання релігії в школах. Родичі тих дітей, що хотілиб вчитись релігії, мусять про це окремо просити шкільну владу. — В еспанському уряді дійшло до гострих непорозумінь в приводу згоди більшости уряду на окремішність Каталонії та инших провінцій. Деякі члени уряду уступили й заповіли боротьбу з прихильниками відокремлення поодиноких провінцій. — На кораблях еспанської воєнної фльоти дійшло вже вдруге до бунтів. Збунтувалися матроси проти своїх старшин і намагалася їх усунути.

*

В Греції викрито великий заговір проти теперішнього уряду. Заговірники хотіли шляхом перевороту привернути назад до влади скиненого президента Панґальоса.

*

В Арґентині відбулися численні демонстрації, ворожі для теперішнього уряду ґенерала Урібурі. В Буенос Айрес проголошено виїмковий стан. Студентські орґанізації, які виступали проти ґен. Урібури, а також усі соціялістичні орґанізації розвязано.

*

Про найблищий плян внутрішньої політики нового румунського уряду проф. Йорґи довідуємося з балачки, що її мав проф. Йорґа з представником французької ґазети „Матен“. Йорґа сказав, що уряд зачне неублаганну боротьбу з політичним вірсуттям та переведе усіми засобами, якими розпоряджає, чистку політичного життя в Румунії. Йорґа рішився переводити задуманий плян невблаганно навіть тоді, якби така акція уряду мала довести до знищення усіх дотеперішніх партій.

*

Внутрі комуністичної партії наступила зміна курсу. Партійна опозиція, яка від часу своїх виступів проти Сталіна попала в неласку, а її чолових представників усунули з найвищих постів, опинилася знова біля керми державного життя. І так Рикова опозиціоніста, бувшого голову ради народніх комісарів СССР., іменовали третім заступником раднаркому. Другий провідник опозиції Бухарін іменований членом президії найвищої господарської ради СССР.

*

В південно-китайському місті Нанкіні відбулося дня 5. травня засідання Народнього Зібрання, нового китайського парляменту, на якому ухвалено нову конституцію для Китаю. Нова конституція передбачає федеративний устрій китайської держави. Світова преса оцінює появу нової конституції як переломовий акт в життю Китаю й гадає, що Китай остаточно ступив на шлях державного будівництва.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка: На вістку про утворення каталонської держави вислали українські посли свій привіт до рук президента Каталонії полк. Масії. — У Львові відсвяткували академію в честь великого маляра й громадянина Петра Холодного, що помер минулого літа. — Видавництво „Української Загальної Енциклопедії“ видало 10-тий сшиток і закінчило тим перший том цего видавництва; він кінчиться буквою „ж“. — Перед львівським судом присяглих почалася 6/V розправа проти сімох молодих селян з Волиці Комаревої (пов. Сокаль). Акт обвинувачення закидає їм, що підпалили стирти. Розправа закінчилася в ночі 8. травня. На основі вердикту суддів присяглих засудив суд Василя Шнирка й Степана Чопа за підпал на 5 літ вязниці; инших пятьох підсудних увільнили від вини й кари. — Окружний суд у Стрию засудив Агат. В. Добрянського за промову, виголошену 1929. р. на Маківці, на один місяць вязниці з відложенням кари на три роки. — В часі свят Великодня розкинули невідомі особи летючки проти угоди по селах тернопільського повіту. У звязку з цим перевела поліція низку ревізій та арештувань. До тюрми при окр. суді в Тернополі передали лише одного арештованого Івана Мітрінґу, студента торг. школи.

Ревізії. У помешканні Пашкевичів у Володимирі перевела поліція ревізію з 23. на 24. квітня. Хоча нічого не найшли, арештували сина Бориса. Мали його відвезти до Кремянця.

Перед 1. травнем шукала поліція по львівських друкарнях недозволених відозв. Зайшли також до друкарні „Наукового Т-ва ім. Шевченка“, хоча всім повинно бути знаним, що Т-во тим не займається. Очивидно ніяких відозв не найшли, але з комнати президії забрали 76 фотоґрафій ілюстрацій, які перед 90 роками зладив Бальмен до Шевченкового „Кобзаря“. Ці ілюстрації подала в відбитках „Стара Україна“ ще 1925 р., але нині видалися небезпечними.

В Березові Нижнім (пов. Коломия) була ревізія в Михайла та Степана Арсеничів і в Степана Фіцича. При ревізії питали, чи ці громадяне належать до „Лугу“.

Звільнення б. посла Підгірського. Перед роком засудив був окружний суд у Варшаві б. посла Самійла Підгірського на 2 роки вязниці за переховування валіз з недозволеною літературою. Тепер відбулася розправа перед апеляційним судом у Варшаві; Підгірського звільнили від вини й кари.

Замикання українських кооператив на Волині. Староство в Дубні посилає до кооператив у повіті урядове домагання, щоби зліквідувати кооперативні крамниці. Як мотиви, подається що тут нема підлоги, там полиці негиблowані, деинде нема смітника чи виливної ями в подвірі. Не дається змоги направити чи доповнити браки вимог закона, а відразу наказується ліквідувати склепи. В селі Носовиці старій поліція запечатала крамницю кооперативи, а через те мясні продукти попсувалися. Кооператива в Демидівці відмовилася підписати протокол оглядин комісії й запротестувала проти нього. Досі дістало такий наказ про ліквідацію 12 кооператив. Селяне не можуть зрозуміти, чому влада не чіпляється жидівських крамниць, у яких саніґарний стан куди гірший. Всі кооперативи внесли відклик до воєвідського уряду.

„Не за Україну“. Свято 1. травня використали комунізуючі орґанізації, щоби коштом наших селян виказати силу своєї орґанізації й дістати за це нагороду з Москви. Не обійшлося при цьому без жертв людської крови й життя. І так у Маневичах (Ковельського повіта) зорґанізували похід, який поліція розігнала Рівночасно надходив до Маневич великий похід (біля 1000 осіб) з Городка. Поліція його спинила й прийшло до перестрілки з обох боків. Похід розігнали, орґанізатори походу сховалися, але на місці бою осталися трупи двох селян з Городка, Микити Ольховича й Фабіяна Ковальчука. Також були жертви в селі Голобах, ковельського повіту. — Похід з Ліська й Постолова до Сянока поліція розігнала. Були арешти по селах Старосамбірщини.

За гаїлки бють. У Козові забавлялися діти на Великдень коло церкви, як бавляться всюди від віків. По святах на годині релігії о. С. Іванчук карав у школі палицею діти, що робили собі „збіговиско“ коло церкви. Чи не задалеко посунена ревність о. пароха? Чи справді о. парох не бачить иншого поля до діяльности, лише боротьбу з гаїлками й вишиваними сорочками?

За культурну працю ножем під серце. 24. квітня вертали о 9 г. вечером члени Сокола в Боднарові (п. Станиславів) з читальні до дому, а по дорозі напали на них мазурі зі сусідної Брині. Напасники у спілці з кількома місцевими ренеґатами побили соколів; Осипа Луцького зранили коло серця двічи ножем, а Володимира Луцького в руку. Осипа Луцького треба було відвезти до лічниці в Калуші. Справу віддали до суду в Станиславові.

Траґічна смерть української служниці в Перемишлі. Молода дівчина Анна Данчак, родом з Костеви пов. Перемишль, служила у Фрайди Сеґаль, яка не заплатила дівчині повної заслуги, але ще й обвинила Данчаківну перед поліцією, немовби вона вкрала перли й годинник. Забрали служницю на поліцію, допитували її, де сховала дорогоцінності. Другого дня привели її аґенти, вже по слідстві, до Фрайди Сеґаль, щоби ще на місци шукати „вкрадених“ річей. Нещасна дівчина з болю й розпуки, що кинули на неї фальшивий наклеп крадіжки, кинулася з другого поверха на подвіре й так потовклася, що по двох годинах муки вмерла у шпиталі. Хоча всі дорогоцінности Фрайди знайшлися, (а чогось вони були заасекуровані!), то кореспонденти польських брукових ґазет не зважали ні на муки ні на смерть нещасної жертви підлої захланности й брутальности, знеславили память бідної служниці представляючи справу невірно, що вона вбила себе зі страху перед карою. Зачуваємо, що державна прокуратура веде карне доходження проти виновників смерти Данчаківної. Цей траґічний випадок повинен спонукати нашу суспільність до того, щоби творити по всіх містах та містечках орґанізації служниць. Недосвідчені, залякані сільські дівчата, що шукають у чужому місті зарібку, повинні в таких орґанізаціях находити поміч, пораду й оборону в таких чи подібних випадках.

Як було на Зборах „Просвіти“ в Луцьку? Часопис „Kurjer Lwowski“ (ч. 121) пише: „26. квітня відбувся в Луцьку річний загальний збір повітової „Просвіти“. Прибуло 32 членів з Луцька та 157 делеґатів від 57 читалень у повіті; всіх читалень у повіті 119. Звіт за минулий рік прочитав голова Іван Власовський стверджуючи упадок діяльности цілого ряду читалень, брак відчитів та низький стан аматорських вистав. До нової ради вибрані: голова Е. Петриківський, представник угодового напрямку з Поляками, 84 голосами проти 45, які віддано на Вол. Островського, скарбник Бондарук, секретар Соболюк. Нововибраний голова Петр. зголосив резиґнацію мотивуючи її тим, що не може співпрацювати з більшістю вибраної Ради. Збори резиґнацію приняли. Довідуємося, що члени Ради стараються узгіднити свої становища з п. Петриківським“. — Ждемо дописи луцьких Українців, щоби вияснили, хто і що узгіднює, хто до кого підтягається.

Потрібне, а малознане товариство. Т-во: „Український фонд воєнних вдовиць і сиріт“ основано ще перед 10 роками, але через невмілий провід заснітилося було так, що люди про него забули або й цілком не знали. Виділ, що старається зацікавити загал Т-вом і притягнути до него найширші круги громадянства, ставав 3. травня перед Загальними Зборами. Зі звіту довідуємося, що в Т-ві зголошені сотки вдів та сиріт, але з браку фондів Т-во могло давати допомоги лише 130 найбіднішим та найстаршим віком пять разів у році по 10 зл. Членів має Т-во лише 160; платять по 6 зл. річно. Усіх жертв дістало Т-во в році 5.443 зл. (в сьому є 325 долярів від Обєднання в Ню-Йорку), а виплатило підмог 5.738 зл. Управу на цей рік вибрали майже ту саму; із нових увійшли сенат. Кисілевська та три делеґатки Союза Українок у Львові. Адреса Т-ва: **„Український фонд воєнних вдів і сиріт“ у Львові**, вул. Руська ч. 3. II. пов. Туди треба посилати членські вкладки й жертви, щоби Т-во могло поширити свою діяльність та облегшити невавидну долю українських воєнних вдів і сиріт.

Загальні Збори Україн. протиалькогольного Т-ва: „Відродження“ у Львові. Дня 26. квітня відбулися у Львові Загальні збори Українського протиалькогольного Т-ва „Відродження“. Зі звіту довідуємося, що у роках 1930/31. зробило Т-во значний поступ під орґанізаційним оглядом. Наладнано канцелярію централі та приміщено в гарній домівці (вул. Ґродзіцьких 4.). Товариство має 11 філій, 78 кружків, 2889 членів абстинентів, 5 членів-добродіїв і 17 прихильників. Всіх прибутків було 20.846 зл. 29 гр., а оборот Т-ва виносив 53.667 зл. Майно Т-ва зросло до 4646 зл., а довг зменшився до 1214 зл. 12 ґр. Т-во уряджувало протиалькогольні курси у Львові й на провінції, віча, виклади і відчити, якими звертало увагу на шкідливість алькоголю, видало підручник Івана Герасимовича: „Як боротися з алкоголем і коршмами“? Скількість 405 плебісцитів проти коршем у Східній Галичині на 82 плебісцити у цілій Польщі свідчить про працю Т-ва. Новий закон протиалькогольний, що дуже утруднює боротьбу з алькоголем, мусить збільшити активність Т-ва, яке жде піддержки усіх українських установ і орґанізацій. Орган Т-ва має сьогодні 2.254 передплатників, кромі того розходиться шляхом кольпортажі. На внесок проф. Каменецького ухвалено резолюції, які домагаються масового руху протиалькогольного та кличуть до цеї боротьби усі наші культурно-освітні та економічні Т-ва; дальше, щоби на всіх публичних імпрезах (вечерницях, фестинах, комерсах, торжествах, свяченім) не подавали й не вживали алькоголю, щоби „Центросоюз“ і „Народня Торговля“ виключили продажу алькоголю в себе й в підчинених їм кооперативах. Т-во числить на співпрацю духовенства та учителів, які в першу чергу покликані, щоби виховувати суспільність. „Відродження“ навязало й удержує звязки з протиалькогольними товариствами в Польщі й за кордоном (Льозанна й Берлін), а також з Всеукраїнським Антиалькогольним Т-вом у Харкові. Головою Т-ва вибрали збори Др. Софію Парфанович.

Радянська Україна.

Нові арешти і розстріли. Радянщина відмежена від нас таким кордоном, що тільки вряди-годи передістанеться звідтам правдива вістка, в яких умовах живе наш нарід. Бистре око цензури не пропустить ні в пресі ні в приватних листах найдрібнішої вістки про те, що на Україні вічно кипить, бунтується, змагається з московськими окупантами. Радянська преса розписується широко, як справно й бистро поступає колективізація сільських господарств, які успіхи ударної засівної роботи на колгоспах (по людському: на колективних господарствах). І хоча ця преса голосно кричить, що всюди ударні темпи, масова сівба розгортається, всі рівняються на передових, всеж таки часто нотує прориви на фронті колективізації. Вину звалюється на куркулів та підкуркульників (знова нове слово!) і готовий вже новий клич: добити рештки ворога! Тому не дивниця, що рівночасно приходять з радянської України тривожні вісти, як Москва нищить свідоме українське село. Вісти короткі, та зміст їх страшний:

Щоби контролювати кампанію засівів на Україні виделеґовано сто комуністів з Москви й Ленінґраду. — Сітка Д. П. У. чимраз тісніше замикає Україну. Навіть по містечках округи твориться відділи Д. П. У., які слідять українське населення й шлють рапорти до головного міста округи. — В окру-

зі Ізюм (Харківщина) арештовано 175 селян за протирадянську орґанізацію; 14 розстріляли, решту вивезли на Соловки. — З Харкова заслали на північ 347 студентів за участь у протирадянській змові. Такіж арешти й в Одесі. — У Микалаєві відкрили протирадянську змову між комсомольцями. — На потреби радянського демпінґу зажадала Москва ще більше збіжа з України.

Не забуваймо, що це лише малесенька частина вісток, які вспіли передістатися через кордон. Що вісти про масові арешти й розстріли на Україні правдиві, свідчить ще й те, що богато Галичан, які перебувають на Україні й часто писали звідтам до своїх родин, перестало нараз писати, мов під землю запалися. В останній хвилі приносять часописи вістку, що Д. П. У. в Харкові розстріляло 22 українських старшин, між ними кількох Галичан. Як дуже боялися московські окупанти цих борців за волю України, свідчить і те, що всіх розстріляли без судової розправи, лише на основі присуду колеґії Д. П. У.

Закарпаття.

Хроніка. Дня 3. травня відбувся в Ужгороді IV. зїзд „Педаґоґічного Товариства“, що повстало в 1924 р. Товариство видає шкільні книжки та часопис „Подкарпатська Русь“.

Резолюції конґресу Учительського Т-ва в Ужгороді. На конґресі „Учительського Т-ва“, що відбувся в Ужгороді 2. травня при участи 483 учителів ухвалено між иншими резолюціями вимоги відносно шкільного питання. Ці резолюції домагаються: припинити по школах замішання, викликане навчанням ріжними мовами; вести науку в школах лише українською мовою; негайно ввести у школах та урядах Закарпаття фонетичний правопис.

Неписьменних жовнірів учать читати й писати. На днях вийшов урядовий звіт про іспити, якими скінчилися курси неписьменних жовнірів. Усіх курсів було 24, а на них 457 учасників зі Закарпаття. Іспит здало 4 Німці, 4 Цигане, 9 Чехів, 108 Словаків і 217 Українців. Великий відсоток, бо аж 43 жовнірів, усунули з курсів, бо не могли навчитися читати.

Поза межами України.

Кружок українських студентів у Вильні ухвалив на загальних зборах 3. травня одноголосно резолюцію проти політичного виступу еп. Хомишина та зокрема Української Парляментарної Репрезентації Унда.

Відкриття українського відділу при військовім музею у Брукселі. Заходами Української Національної Ради в Бельгії відкрили дня 10. травня при королівськім військовім музею в Брукселі український відділ. Зібрали памятки української армії, зброю, портрети визначних військових діячів та зладили три манекени в одностроях.

ВСЯЧИНА.

Залеглости податку ґрунтового, маєткового й доходового. Мін. Скарбу видало розпорядок з датою 20. IV. б. р. в справі платности податків за 1931 рік і в справі відложення згл. розложення на рати платности залеглих податків за минулі роки. І так 1-шу рату ґрунтового податку за 1931 рік треба було заплатити до 30. квітня 1931; за кождий місяць проволоки належить платити процент. Натомість залеглий ґрунтовий податок за минулі літа розкладається на рати в такий спосіб: а) $\frac{1}{4}$ часть залеглости треба заплатити найпізніше до дня 15. падолиста 1931 р., б) слідуючу $\frac{1}{4}$ часть цеї залеглости в реченці до дня 15. лютого 1932 р., в) речинець другої половини залеглости визначать пізніше. Розуміється, що будуть при вплатах цеї залеглости стягати по $\frac{1}{2}$% місячно за проволоку. Кожда незаплачена рата залеглости буде стягнена в примусовій дорозі разом з екзекуційними коштами й карами за проволоку у висоті 1% місячно, числячи від запонних реченців платности. Відрочення ці відносяться рівнож й до залеглостей усіх самоврядних додатків. Рівнож що до маєткового податку відрочується речинець платности залеглого податку за минулі роки до дня 1. квітня 1932 р. Цей розпорядок буде мабуть радше відноситися до більших панських посілостей, бо з наших селян цей податок вже стягнено. Пільги в сплаті цих податків є для всіх, тому не треба вносити осібних подань.

Однакове вбрання для всіх. Польський промисловець Ян Созанський видумав убрання однакове для жінок і мущин. Має воно бути вигідне й дешеве, бо коштувалоби 26 злотих. Він виготовив рисунки й зразки таких убрань. Побачимо, що з того вийде на практиці. Недавно читали ми про подібний плян, — убрати всіх в однаковий мундур, у радянському Союзі.

Треба робітників до Франції. Уряд посередництва праці оголошує, що в Франції є місце на 1490 робітників. Зголошення приймають уряди посередництва праці у Львові, Перемишлі, Дрогобичі й Станиславові. Тому що контингент маленький, треба спішитися зі зголошеннями.

Чи цукор є пожиточний й потрібний для орґанізму людини? — Коли йде мова про відживні середники для людського орґанізму, то одним із них є цукор. Орґанізм людини потребує раціональної відживи, тому кождий чоловік повинен споживати, головно в літі, якнайбільше ярин, овочів, солодощів, менше мяса. Сам цукор відсвіжує орґанізм та піддержує найбільш хосенно життєдайні сили чоловіка.

Як примір повинні служити нам Американці, бож ніде не споживають так богато леґумін, бішкоптів, тісточок і кремів, як саме в Америці. І помиляється цей, хто думає, що Американці їдять ці страви лише тому, що вони є смашні. Американці хотять передовсім задержати енерґію й свіжість орґанізму. Кождий з нас пригадує собі з дитячих літ, що коли був втомлений чи то по прогульці, чи по науці, радо заїдав кусник цукру або чеколяди і втома минала.

Тому цукру, який є природною потребою орґанізму, подібно як сонце і воздух, не можна відмовляти орґанізмові людини.

Ціни збіжжа й рільних продуктів

з дня 11. травня.

Пшениця двірська — —	27·75	28·25	зл.
Жито двірське — — —	22·50	21·75	„
Ячмінь броварний —	23·50	24·—	„
Логаза — — — — —	40·—	42·—	„
Овес на сівбу — — —	29·—	—	„
Кукурудза румунська —	25·—	26·—	„
Гречана каша — — —	70·—	72·—	„
Фасоля біла — — —	31·—	33·—	„
„ краса — — —	30·—	31·—	„
Горох полевий — —	31·—	3·2—	„
Вика чорна — — — —	32·—	33·—	„
Біб — — — — — —	25·—	26·—	„
Лен — — — — — —	46·—	47·—	„
Любін синий — — —	23·—	25·—	„
Мак синий — — — —	100·—	110·—	„
Конічина — — — —	250·—	260·—	„

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. Редаґує: Володимир Зубрицький. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.